

EMISE UDARAPÕLETIKU RAVIJUHHIS

Koostaja: Julia Jeremejeva DVM, PhD.

Emise udarapõletik tekib peamiselt imetamisperioodil, harvemal juhul pärast põrsaste võõrutamist või emise tiinuse ajal. Udarapõletikku põhjustavad enamasti keskkonnas elavad bakterid *Escherichia coli*, *Klebsiella* spp. ning pseudomonased. Seega on peamiseks udarapõletiku riskiteguriks märg ja ebahügieeniline keskkond.

Kuna imetava emise udarapõletik mõjutab nii emise üldist seisundit kui ka põrsaste tervist, kasvu ja ellujäämist, tuleb ravi alustada nii ruttu kui võimalik. Antibiootikumiravi määrab ainult loomaarst!

Udarapõletiku esmaseks tunnuseks on udaraturse, punetus ja valulikkus. Valulikkus on täheldatav ka põrsaste imemise ajal ning imemise ajal võib emis oma põrsad "ära magada". Ägeda põletiku korral esineb emisel palavik (üle 40,0°C). Kui emise udarapõletik on kestnud enam kui kaks päeva või haaratud on enim imeteid, võivad põrsad kõhnuda ning esineda võib ka nende surevust.

Loomaarst hindab haigestunud emise üldseisundit ning udarapõletiku raskusastet. Antibiootikumiravi ei ole vaja alustada, kui emise kehatemperatuur on normaalne. Loomaarst alustab antibiootikumiraviga ägeda udarapõletiku korral, kui emise kehatemperatuur on tõusnud, emis ei söö ja põrsaste toitumus on madal, olenemata, et põrsastel haigustunnused puuduvad.

Kui olete märganud tiinel või vabal emisel ühe või mitme udarapiirkonna suurenemist ja tihkenemist, kuid udar ei ole kuum, punetav ega valulik, on suure tõenäosusega tegemist aktinomükoosi või aktinobatsilloosiga. Kui tihkestunud ala ei ole suur (kanamunast väiksem) ja antibiootikumiravi algab varakult, tervistub emis hästi. Antibiootikumi esmavalikuks on penitsilliini sisaldavad süstelahused. Kui tihkestumist leitakse suuremal määral, on ravitulemus halb, sest udarakude on tugevasti kahjustunud.

Selline loom tuleb karjast praakida, et vältida haigust tekitavate bakterite levikut tervetele loomadele.

Emise udarapõletiku ravi üldpõhimõtted:

- 1) vähendada valu ja põletikureaktsiooni jahutavate ning valuvaigistavate udarasalvidega;
- 2) soodustada põletikulise, bakterite poolt saastatud nõre väljutamist udarast oksütotsiini manustamisega. Oksütotsiini manustamise järgselt on põrsastel kergem udarast piima imeda;
- 3) vähendada põletikust põhjustatud valu põletiku- ja valuvastaste ravimite kasutamisega;
- 4) kõrvaldada antibakteriaalse ravi abil udarasse tunginud mikroobid. Antibiootikumiravi tuleb teha emise halva üldseisundi ja ägeda udarapõletiku korral.

Tegevusjuhised emise udarapõletiku avastamisel:

- Kutsu koheselt loomaarsti, kes hindab põletiku raskusastet ning määrab esmase ravi.
- Alusta udara määrimist jahutavate salvidega.
- Ravi emist loomaarsti poolt määratud ravimitega õigesti doosides ja ettenähtud aja jooksul.
- Kontrolli regulaarselt emise üldseisundit (mõõda kehatemperatuuri, hinda söögiisu).
- Hinda udarakahjustuste tekkeriski kontrollides põrsaste hammaste teravust. Hinda emise nisade kahjustamise võimalust respõranda tõttu. Vajadusel viili põrsaste hambad ja kata emise ase kummimatiga. Välti saepuru kasutamist.
- Hinda põrsaste toitumust. Vajadusel anna põrsastele lisa sööta (piimaasendajad).
- Palu loomaarstil uurida udarapõletikke põhjustavaid haigustekitajaid ning nende antibiootikumitundlikkust.
- Esmavalikuna valib loomaarst penitsilliini/streptomütsiini või amoksitsilliini sisaldavad süstelahused ning väldib tsefalosporiinide ja fluorokinolonide kasutamist.